

Spolupracující chování žáků

Pavλίna Mazáčová

Míra zapojení žáků do učení a míra jejich spolupracujícího chování závisí na tom, jak učitel zvládá přecházet od jedné učební činnosti k jiné, k následující,

- na tom, jak jsou přechody mezi učebními činnostmi účinné,
- na tom, nakolik má daná výuka spád.

Je nutné, aby učitel vedl výuku tak, že se všichni žáci věnují probíranému tématu.

Modelová situace A

Pan učitel Ježek sedí v učebně 5. A třídy za stolem a opravuje testy/písemky, které žáci 5. Ročníku v úvodních deseti minutách hodiny dějepisu napsali a odevzdali. Jeho žáci zatím samostatně pracují na zadané písemné úloze. Najednou pan učitel oznámí: „Tak to bychom měli, děti, úlohu si můžete dokončit později. Vezměte si učebnici dějepisu a otevřete si ji na straně 74. Dole jsou otázky, budeme na ně odpovídat. Petro, jak bys odpověděla na první otázku?“ Někteří žáci se natolik zabrali do zpracovávání písemné úlohy, kterou jim učitel zadal, že nyní učiteli nevěnují pozornost a pokračují v psaní, ačkoli už ve třídě probíhá čtení otázek z učebnice dějepisu. Jiní žáci přestanou psát, ale doptávají se spolužáků na číslo stránky a na to, co mají dělat. Než se celá třída zapojí do výuky dějepisu, uplyne poměrně dlouhá část vyučovací hodiny.

Odovězte na otázku, reflektujte danou situaci:

V čem je chování pana učitele problematické a chybné?

Soustředěnost/soustředění studijní skupiny

V práci pedagoga je důležité to, aby se probíranému tématu věnovali vždy všichni žáci třídy/skupiny. Učitel by se měl snažit snižovat nepozornost z nezájmu o téma výuky nebo nudu žáků a zvyšovat zapojení žáků do každé učební činnosti vyučovací hodiny tak, že:

- vede žáky k tomu, aby během celé vyučovací hodiny průběžně promýšleli svůj učební cíl, tedy čeho danou vyučovací hodinou, prací s obsahem učiva dosáhnou,
- nabízí žákům v různých etapách výuky podněty, díky nimž žáci mohou v konstruktivistickém pojetí učení porovnávat učivo/látku dané vyučovací hodiny s jinými aspekty učiva, včetně mezipředmětových vztahů,
- střídá při jednotlivých učebních činnostech různé přístupy a metody.

Modelová situace B

Pan učitel Dluhoš se v hodině českého jazyka, v literární části, obrací k 25 žákům tercie gymnázia a mluví o povídce, kterou si právě společně přečetli.

Učitel: „Dominiko, proč myslíš, že se Petr nevrátil do školy?“

Dominika: „Protože si podle mého názoru myslel, že si z něho budou spolužáci dělat legraci/srandu.“

Učitel: „Podle čeho tak usuzuješ?“

Dominika: „No, vzpomínáte si, jak ...“

Modelová situace C

Paní učitelka Trastová vede v tercii gymnázia s 25 žáky diskusi zaměřenou na povídku, kterou si právě přečetli.

Učitelka: „Zamyslete se teď všichni nad tím, proč se Petr nevrátil zpátky do školy... Tak – teď si můžeme společně sdílet vaše názory. Proč se tedy Petr nevrátil zpátky do školy, Dominiko?“

Dominika: „Protože se bál, že si z něho budou spolužáci dělat legraci.“

Učitelka: „Patriku, z čeho asi takto Dominika usuzuje? Z čeho vyplynul názor Dominiky?“

Patrik: „Dominika si asi myslí, že ...“

Odpovězte na otázky, reflektujte dané situace:

Která ze situací obsahuje místa s neadekvátním jednáním učitele?

Uveďte konkrétní formulace, úryvky či výrazy.

Jaké důsledky takové jednání učitele může mít pro žáky, jaké pro něho samotného?